

| CISG-online 7165     |                                                               |
|----------------------|---------------------------------------------------------------|
| Jurisdiction         | Slovenia                                                      |
| Tribunal             | Višje sodišče v Ljubljani (Court of Appeal Ljubljana)         |
| Date of the decision | 12 December 2019                                              |
| Case no./docket no.  | VSL Sklep V Cpg 751/2019                                      |
| Case name            | <i>Distribution agreement for medicinal products case III</i> |

### Jedro

Pojem «distribucijska pogodba,» v slovenskem materialnem pravu ni opredeljen. Sprejeto je stališče, da gre pri distribucijski pogodbi za kompleksno pogodbo avtonomnega gospodarskega prava. Zanj je značilno, da lahko vsebuje elemente več pogodb, ki se med seboj prepletajo, na primer: trgovsko zastopanje, komisija, posredovanje, mandat, societeta, delovna pogodba, pogodba o pravici uporabe pravic industrijske lastnine. Za tovrstno razmerje je značilen okvirni dogovor, katerega cilj je zaveza dobave in oskrbe, ki vsebuje posebne pogodbene določbe glede distributerjeve distribucije blaga, ki ga prodaja principal. Cilj tovrstnih pogodb je zagotavljati distribucijo proizvodov principala. Principal se zaveže, da bo distributerju prodajal blago, ki ga bo ta naročil za zadovoljitev povpraševanja svojih strank, medtem ko se distributer zaveže, da bo od principala kupoval blago, ki ga bo potreboval. Vsebina tovrstnih razmerij je v praksi lahko zelo različna, pravno naravo razmerja pa je treba presojati v vsakem posameznem primeru glede na konkretne elemente pogodbe.

Pritožbeno sodišče soglaša s stališčem sodišča prve stopnje, da v obravnavanem primeru pri razmerju med pravnima strankama ni šlo za trajno razmerje med dvema gospodarskima subjektoma, ki je omejeno le na ad hoc dogovore o dobavi in prevzemu blaga, ampak je šlo za drugačno vrsto sodelovanja, iz katerega izhaja, da je bila značilna pogodbena izpolnitev v obravnavanem primeru storitev distributerja - tožeče stranke. Pojem opravljanje storitev pomeni opravljanje določene dejavnosti za plačilo. Pri tem pa ni nujno, da gre za plačilo v smislu denarnega zneska. Sodišče EU je zavzelo stališče, da je distribucijsko pogodbo, v primeru da vključuje za pojem storitve navedene značilne obveznosti, mogoče šteti za pogodbo o opravljanju storitev.

### Izrek

- I. Pritožba se zavrne in se potrdi sklep sodišča prve stopnje.
- II. Odločitev o pritožbenih stroških se pridrži za končno odločbo.

## Obrazložitev

1.

1

Sodišče prve stopnje je z uvodoma navedenim sklepom odločilo, da je stvarno in krajevno pristojno za odločanje v tem sporu. Svojo odločitev je oprlo na določila 56. člena Zakona o mednarodnem zasebnem pravu in postopku<sup>1</sup> (v nadaljevanju ZMZPP), 7. točko drugega odstavka 32. člena Zakona o pravnem postopku<sup>2</sup> (v nadaljevanju ZPP) in 51. člena ZPP.

2.

2

Zoper sklep je pritožbo vložila tožena stranka. Uveljavljala je vse pritožbene razloge, navedene v prvem odstavku 338. člena ZPP. Pritožbenemu sodišču je predlagala, naj izpodbijani sklep spremeni tako, da ugotovi, da slovensko sodišče ni pristojno za sojenje v tej zadevi ter tožbo zavrže oziroma podredno, naj izpodbijani sklep razveljavi in zadevo vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje.

3.

3

Tožena stranka v pritožbi navaja, da je sodišče prve stopnje zmotno uporabilo materialno pravo in toženi stranki ni zagotovilo zadostne možnosti, da bi se izjavila o relevantnih vprašanjih. Sodišče prve stopnje je štelo, da se stranki glede uporabe materialnega prava nista dogovorili. Celoten spor temelji na izhodišču, da je tožena stranka tožeči stranki prodajala svoje izdelke, ki jih je ta prodajala naprej na slovenskem trgu. Sodna praksa je že potrdila, da ima tovrstna distribucijska pogodba pravno naravo mednarodne prodajne pogodbe (primerjaj VSRS sklep III Ips 5/2017 z dne 22.5.2018, točka 8). Karakteristično izpolnitev torej opravlja tožena stranka kot prodajalec s sedežem v Srbiji. Ker sta tako Slovenija kot Srbija podpisnici Konvencije Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga (v nadaljevanju Dunajska konvencija)<sup>3</sup>, pa je treba uporabiti določbe tega pravnega vira. V skladu s 30. členom Dunajske konvencije je prodajalec dolžan dobaviti blago na način, določen v pogodbi. V obravnavanem primeru je bila med strankama dogovorjena dobava po Incoterms klavzuli EX Works franko tovarna. V skladu z navedeno klavzulo prodajalec izpolni obveznost dobave, ko da blago kupcu na razpolago v svojih prostorih oziroma na drugem navedenem kraju. V konkretnem primeru je bil izrecno dogovorjen kraj dobave blaga mesto D. v ZDA. Kraj izpolnitve obveznosti, ki je predmet tega spora torej ni v Sloveniji, zato tudi pristojnost slovenskega sodišča po 56. členu ZMZPP ni podana.

4.

4

Tožeča stranka je na pritožbo odgovorila. Pritožbenemu sodišču je predlagala, naj neutemeljeno pritožbo zavrne in izpodbijani sklep potrdi.

5.

5

Pritožba ni utemeljena.

---

<sup>1</sup> Uradni list RS št. 56/99 in 45/08.

<sup>2</sup> Uradni list RS št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami.

<sup>3</sup> Ur.l. SFRJ, št. 10/1, 31. decembra 1984.

6.

6

Tožeča stranka je v tožbi (točka VI) izrecno navajala, da stranki, ki imata sedež v različnih državah, nista izbrali prava, ki naj se uporabi v primeru spora. Ker je značilno storitev iz ekskluzivne distribucijske pogodbe opravljala tožeča stranka, ki je imela položaj ekskluzivnega distributerja za področje Republike Slovenije in se predmetna pogodba v celoti izvršuje izključno na teritoriju Republike Slovenije, je kot relevantno pravo treba uporabiti pravo Republike Slovenije in je v obravnavanem sporu podana pristojnost slovenskega sodišča.

7.

7

Tožena stranka je v odgovoru na tožbo (točka IV), navajala, da je treba pri presoji vsebine domnevno sklenjene distribucijske pogodbe izhajati iz resničnega namena strank. V okviru pogajanj je tožena stranka tožeči stranki posredovala osnutek nove distribucijske pogodbe, ki mu je tožeča stranka nasprotovala zgolj v zvezi z minimalnim pragom prodajnih ciljev in časom trajanja pogodbe. Osnutek distribucijske pogodbe vsebuje tudi dogovor o pristojnosti srbskega sodišča. Ker tožeča stranka tekom pogajanj pristojnosti srbskega sodišča ni nasprotovala, to pomeni, da se je s prorogacijo srbskega sodišča strinjala. Dogovorjena pristojnost srbskega sodišča zato izključuje pristojnost slovenskega sodišča.

8.

8

Sodišče mora po uradni dolžnosti takoj po prejemu tožbe presoditi, ali je pristojno in v kakšni sestavi je pristojno (prvi odstavek 17. člena ZPP). Pristojnost sodišča se presodi na podlagi navedb v tožbi in na podlagi dejstev, ki so sodišču znana (drugi odstavek 17. člena ZPP). Če sodišče med postopkom ugotovi, da za odločanje v sporu ni pristojno sodišče Republike Slovenije, se po uradni dolžnosti izreče za nepristojno in razveljavi opravljena pravna dejanja ter zavrže tožbo. Kontradiktornost postopka je pri preizkusu pristojnosti zožena. Tožeča stranka je dolžna okoliščine, od katerih je odvisna pristojnost slovenskega sodišča, utemeljiti že v tožbi, sodišče pa o pristojnosti odloči na podlagi dejstev, ki so mu znana.<sup>4</sup>

9.

9

Neutemeljene so pritožbene navedbe, da je bila v obravnavanem primeru tožena stranka za uveljavljanje razlogov, s katerimi je utemeljevala, da pristojnost slovenskega sodišča ni podana, prikrajšana, saj se je o tem opredelila v odgovoru na tožbo. Sklicevala se je na dogovor o pristojnosti srbskega sodišča, ki naj bi izključeval pristojnost slovenskega sodišča. Kršitev načela kontradiktornosti iz 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP zato v tem primeru ni podana.

10.

10

Pritožbeno sodišče soglaša s presojo sodišča prve stopnje, da tožena stranka ni izkazala sklenitve dogovora o pristojnosti srbskega sodišča. Tožeča stranka z ničemer ni izjavila, da pristojnost srbskega sodišča sprejema, ampak ji je v tožbi nasprotovala. Osnutek distribucijske pogodbe, v katerem je bila določena pristojnost srbskega sodišča, med strankama ni bil nikoli usklajen in do podpisa pogodbe ni prišlo, ker se tožeča stranka z osnutkom pogodbe ni strinjala. Dejstvo, da tožeča stranka klavzuli o pristojnosti sodišča ob predložitvi predloženega osnutka tekom pogajanj ni izrecno nasprotovala, pa ne pomeni, da je tožeča stranka izjavila,

<sup>4</sup> Sklep VSRS III Ips 66/2017 z dne 13.12.2017, točke 16–18. obrazložitve.

da pristojnost srbskega sodišča sprejema. Takšne izjave volje tožeča stranka ni podala. Ker do podpisa navedenega sporazuma ni prišlo, dogovor o pristojnosti srbskega sodišča ni bil sklenjen.

11.

11

Pritožnica je nadalje sodišču prve stopnje očitala, da je zmotno in v nasprotju s stališče sodne prakse presodilo, da je bila karakteristična izpolnitev pri spornem distribucijskem razmerju izpolnitev distributerja in ne principala. Zatrjevala je, da je šlo pri pogodbenem odnosu, v katerem sta bili tožeča in tožena stranka, za prodajno pogodbo z zaporednimi dobavami.

12.

12

Pojem «distribucijska pogodba,» v slovenskem materialnem pravu ni opredeljen. Sprejeto je stališče, da gre pri distribucijski pogodbi za kompleksno pogodbo avtonomnega gospodarskega prava. Zanj je značilno, da lahko vsebuje elemente več pogodb, ki se med seboj prepletajo, na primer: trgovsko zastopanje, komisija, posredovanje, mandat, societeta, delovršna pogodba, pogodba o pravici uporabe pravic industrijske lastnine. Za tovrstno razmerje je značilen okvirni dogovor, katerega cilj je zaveza dobave in oskrbe, ki vsebuje posebne pogodbene določbe glede distributerjeve distribucije blaga, ki ga prodaja principal. Cilj tovrstnih pogodb je zagotavljati distribucijo proizvodov principala. Principal se zaveže, da bo distributerju prodajal blago, ki ga bo ta naročil za zadovoljitev povpraševanja svojih strank, medtem ko se distributer zaveže, da bo od principala kupoval blago, ki ga bo potreboval. Vsebina tovrstnih razmerij je v praksi lahko zelo različna, pravno naravo razmerja pa je treba presojati v vsakem posameznem primeru glede na konkretne elemente pogodbe.

13.

13

Pritožbeno sodišče soglaša s stališčem sodišča prve stopnje, da v obravnavanem primeru pri razmerju med pravnima strankama ni šlo za trajno razmerje med dvema gospodarskima subjektoma, ki je omejeno le na ad hoc dogovore o dobavi in prevzemu blaga, ampak je šlo za drugačno vrsto sodelovanja, iz katerega izhaja, da je bila značilna pogodbena izpolnitev v obravnavanem primeru storitev distributerja - tožeče stranke. Pojem opravljanje storitev pomeni opravljanje določene dejavnosti za plačilo. Pri tem pa ni nujno, da gre za plačilo v smislu denarnega zneska. Sodišče EU je zavzelo stališče, da je distribucijsko pogodbo, v primeru da vključuje za pojem storitve navedene značilne obveznosti, mogoče šteti za pogodbo o opravljanju storitev.<sup>5</sup>

14.

14

Med pravnima strankama ni bilo sporno, da je tožeča stranka kot distributer opravljala storitve za principala, s tem, da je zagotavljala distribucijo proizvodov principala in aktivno daljše obdobje, do konca leta 2014 na podlagi pisno sklenjene pogodbe. Konec leta 2001 je vzpostavila kontakt s pravno prednico tožene stranke. Proizvodi tožene stranke so bili takrat na trgu Republike Slovenije praktično neznani. Od leta 2002 dalje je tožeča stranka začela z aktivnostmi za izdatno seznanjanje slovenskega trga s proizvodi. Predstavniki tožeče stranke so od leta 2002 dalje opravljali potrebno izobraževanje in pridobili ustrezne certifikate, kar je v celoti financirala tožeča stranka. Tožeča stranka je izvajala obsežno kampanjo izobraževanja

<sup>5</sup> Sodba sodišča v zadevi C-9/12, z dne 19. decembra 2013 *Corman-Collins SA proti La Maison du Whisky SA*.

slovenskih zdravnikov in obiskovala številne bolnišnice, izvajala vse aktivnosti za registracijo proizvodov in poskrbala za izvedbo pogojev za trženje izdelkov na slovenskem trgu. V desetih letih je prodaja dosegla obseg cca 200 izdelkov letno. Tožeča stranka je bila ves čas vključena v pospeševanje prodaje in dogovore o doseganju ciljev, izvajala je marketinške aktivnosti in zagotavljala je tudi servis za proizvode. Tožeča stranka je bila torej kot distributer edina upravičena prodajati proizvode principala na slovenskem trgu, opravljala je številne storitve, brez katerih prodaja izdelkov na slovenskem trgu ne bi bila možna, deležna je bila prenosa znanja prek izobraževanja. Vse navedeno pa je imelo nedvomno za tožečo stranko določeno gospodarsko vrednost oziroma korist, ki ni izkazana le v prihodkih od prodanih proizvodov. Glede na navedeno je treba v obravnavanem primeru kot značilno izpolnitev pri poslovnem sodelovanju med distributerjem in principalom šteti storitev distributerja – tožeče stranke. Navedene storitve je tožeča stranka v celoti izpolnjevala v Republiki Sloveniji.

15.

15

Povsem neprepričljivo je zatrjevanje tožene stranke, da je konec leta 2014 z iztekom pisno sklenjene pogodbe prišlo do prenehanja distribucijske pogodbe. Iz neprerekanih trditev tožeče stranke izhaja, da je vse do leta 2018 neprekinjeno nastopala kot edini distributer na slovenskem trgu ter je prodala v obdobju pred kršitvijo pogodbe bistveno več izdelkov, kot nov distributer, ki ga je izbrala tožena stranka kasneje. Slednje po presoji pritožbenega sodišča ne izkazuje, da je šlo po letu 2014 pri sodelovanju med pravnima strankama le za ad hoc nakupe izdelkov. Distribucijsko razmerje je med pravnima strankama obstajalo še naprej, do leta 2018.

16.

16

Neutemeljeno je tudi sklicevanje tožene stranke na stališče VSRS v sklepu III Ips 5/2017 z dne 22.5.2018, točka 8, v zvezi s pravno naravo distribucijske pogodbe. Vsebino pogodbenega razmerja je treba presoditi v vsakem konkretnem primeru posebej, glede na okoliščine primera. Da bi šlo v navedenem primeru za enako vsebino pogodbenega razmerja, kot v obravnavanem primeru, pa niti iz razlogov citiranega sklepa niti iz pritožbe tožene stranke ne izhaja.

17.

17

V 20. členu ZMZPP je določeno, da če stranki nista izbrali prava, ki naj se uporabi, se uporabi pravo, s katerim je razmerje najtesneje povezano. Če posebne okoliščine primera ne napotujejo na drugo pravo se šteje, da je najtesnejša zveza podana s pravom države, v kateri ima stranka, ki je zavezana opraviti za posamezno pogodbo značilno izpolnitev stalno prebivališče oziroma sedež. Ker je v obravnavanem primeru po distribucijski pogodbi značilno izpolnitev zavezana opraviti tožeča stranka, je treba uporabiti slovensko pravo.

18.

18

Ker je v obravnavanem primeru predmet spora obveznost, ki jo je treba oziroma bi jo bilo treba izpolniti v Republiki Sloveniji, saj gre za kršitev pogodbe, ki se izpolnjuje v Republiki Sloveniji, je po 56. členu ZMZPP za reševanje navedenega spora pristojno sodišče Republike Slovenije. Stvarna in krajevna pristojnost Okrožnega sodišča v Ljubljani je utemeljena na razlogih, ki jih je v točki 8 obrazložitve izpodbijanega sklepa navedlo prvostopenjsko sodišče.

19.

19

Ker so pritožbene navedbe neutemeljene, pritožbeno sodišče pa ob preizkusu izpodbijanega sklepa po uradni dolžnosti (drugi odstavek 350. člena v zvezi s prvim odstavkom 366. člena ZPP) ni ugotovilo uradoma upoštevni kršitev, je o pritožbi odločilo, kot je razvidno iz izreka tega sklepa (2. točka 365. člena ZPP).

20.

20

Odločitev o pritožbenih stroških je pritožbeno sodišče pridržalo za končno odločitev (šesti odstavek 165. člena ZPP).